

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

การกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักนิติธรรม

จัดทำโดย นายลวณ แสงสนิท
รหัส ๖๕๑๐๒๘

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตยรุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักนิติธรรม

นายลวรรณ แสงสนิท^๑

๑. บทนำ

สุราเป็นสินค้าที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและหากเปิดโอกาสให้มีการผลิตสุราโดยไม่มีข้อจำกัดหรือไม่มีการควบคุม สุรานั้นก็อาจเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนได้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้สินค้าสุราจึงถูกกำหนดให้เป็นสินค้าตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการ (ผู้ผลิต) สินค้าสุรา และผู้นำสินค้าสุราเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิต และรัฐได้นำมาตรการทางภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายมาใช้โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าสุราผลิกภาระภาษีสรรพสามิตที่ถูกจัดเก็บภาษีนั้นไปให้ผู้บริโภคเป็นผู้รับภาระเพื่อโน้มน้าวหรือจูงใจให้ผู้บริโภคลดการบริโภคสินค้าสุรา อันเป็นมาตรการในการควบคุมการบริโภคสุรารายในประเทศอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มาตรการในการควบคุมการบริโภคสุรารายในประเทศตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่ได้มีแค่เพียงมาตรการทางภาษีสรรพสามิตเท่านั้น แต่พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังกำหนดให้มีมาตรการในการควบคุมการบริโภคสุราโดยอาศัยการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม (ผู้ผลิต) ในราชอาณาจักรและการนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรของผู้นำเข้า การควบคุมกำกับดูแลดังกล่าวนี้ได้กระทำโดยใช้ระบบใบอนุญาตเพื่อควบคุมการผลิตสุรารายในราชอาณาจักรและนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้ระบบใบอนุญาตนั้น นับได้ว่ามีส่วนสำคัญอย่างมากในการควบคุมการผลิตสุรารายในประเทศบนหลักการและเหตุผลที่สุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมและศีลธรรมอันดีของประชาชน อย่างไรก็ตาม การควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมแม้รัฐจะมีความชอบธรรมในแง่เหตุผลที่จะการควบคุมการบริโภคสินค้าสุราเนื่องจากสุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ตาม แต่โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม ด้วยเหตุเช่นนี้ จึงทำให้การควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมโดยหน่วยงานของรัฐนั้นมิอาจดำเนินการได้โดยอำเภอใจ หากแต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของหลักนิติธรรมด้วย การศึกษาในที่นี้จึงมีขอบเขตที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักนิติธรรม และโดยที่หลักนิติธรรมนั้นมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักการหรือหลักกฎหมายปลีกย่อยหลายประการ การศึกษาการกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักนิติธรรมจึงสมควรกล่าวถึงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการผลิตสุราของ

^๑ ศบ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, M.S. (Economic Policy and Planning) Northeastern University, U.S.A., อธิปติกรรมสรรพากร

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เป็นลำดับแรก ความหมายและหลักการที่สำคัญของหลักนิติธรรม เป็นลำดับถัดมา และหลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม เป็นลำดับสุดท้าย

๒. หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ประสงค์จะผลิตสุราต้องยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพสามิตประกาศกำหนด และมาตรา ๑๕๓ วรรคสอง ได้กำหนดให้การขออนุญาต และการออกใบอนุญาตให้ผลิตสุรานั้นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ถ้าผู้ใดผลิตสุราโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตตามมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่งดังกล่าว ผู้นั้นย่อมมีความผิดและมีโทษทางอาญา โดยมีระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา ๑๕๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง ผู้นั้นย่อมมีความผิดและมีโทษทางอาญา โดยมีระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

จากบทบัญญัติในมาตรา ๑๕๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังกล่าวข้างต้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและอธิบดีกรมสรรพสามิตจึงได้วางมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยอาศัยการออกกฎกระทรวงตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคสอง และการออกประกาศของอธิบดีกรมสรรพสามิตตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นเครื่องมือหรือกลไกในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้เป็นอย่างดีเหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนดังนี้

๒.๑ การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา

กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา ดังนี้

(๑) กรณีสุราแช่^๒

(๑.๑) ชนิดเปียร์ ต้องเป็นบริษัทซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท และมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดของจำนวนหุ้นทั้งหมด โดยมีเงินค่าหุ้นหรือเงินลงทุนที่ชำระแล้วไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท

(๑.๒) สุราแช่นอกจาก (๑.๑) ต้องเป็นบริษัทซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดของจำนวนหุ้นทั้งหมด หรือเป็นสหกรณ์

^๒ ข้อ ๒ (๑) ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐

(๒) กรณีสุรากลั่น ชนิดสุราขาว สุราผสม สุราปรุงพิเศษ และสุราพิเศษ ต้องเป็นบริษัทซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดของจำนวนหุ้นทั้งหมด^๓

(๓) สุราแช่ที่ไม่ใช่สุราแช่ชนิดเบียร์หรือสุรากลั่นในชุมชน^๔

(๓.๑) เป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

(๓.๒) เป็นวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

(๓.๓) เป็นองค์กรเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

พัฒนาเกษตรกร

(๓.๔) เป็นห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทุกคนมีสัญชาติไทย เว้นแต่กรณีนิติบุคคลที่ประสงค์จะขอใบอนุญาตผลิตสุราแช่ หรือสุรากลั่นโดยอาศัยสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี ให้หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นเป็นไปตามบทบัญญัติและเงื่อนไขของสนธิสัญญานั้น

๒.๒ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับโรงอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุรา

กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับโรงอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุรา ดังต่อไปนี้

(๑) โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์^๕

(๑.๑) โรงอุตสาหกรรมประเภทผลิตเพื่อขาย ณ สถานที่ผลิต ต้องมีขนาดกำลังการผลิต ไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนลิตรต่อปีและไม่เกินหนึ่งล้านลิตรต่อปี

(๑.๒) โรงอุตสาหกรรมนอกจาก (๑.๑) ต้องมีขนาดกำลังการผลิตไม่ต่ำกว่าสิบล้านลิตรต่อปี

(๒) โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุรากลั่นชนิดสุราพิเศษ ประเภทวิสกี้ บรัันดี และยिन ต้องมีขนาดกำลังการผลิตคิดเทียบเป็นน้ำสุราที่มีแรงแอลกอฮอล์ยี่สิบแปดดีกรีไม่ต่ำกว่าสามหมื่นลิตรต่อวัน^๖

(๓) โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุรากลั่นชนิดอื่น (นอกจากสุรากลั่นชนิดสุราพิเศษ ประเภทวิสกี้ บรัันดี และยिन และสุรากลั่นชนิดเอทานอล) ต้องมีขนาดกำลังการผลิตคิดเทียบเป็นน้ำสุราที่มีแรงแอลกอฮอล์ยี่สิบแปดดีกรีไม่ต่ำกว่าเก้าหมื่นลิตรต่อวัน^๗

(๔) โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุราแช่ที่ไม่ใช่สุราแช่ชนิดเบียร์และสุรากลั่นในชุมชน^๘

(๕.๑) ต้องใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้าหรือใช้คนงานน้อยกว่าเจ็ดคน หรือกรณีใช้เครื่องจักรและคนงาน เครื่องจักรต้องมีกำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้าและคนงานต้องน้อยกว่าเจ็ดคน

(๕.๒) ต้องแยกออกจากที่อยู่อาศัยโดยชัดเจน

^๓ ข้อ ๒ (๒) (ก) ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐

^๔ ข้อ ๓ ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐

^๕ ข้อ ๔ (๑) ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐

^๖ ข้อ ๔ (๒) ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐

^๗ ข้อ ๔ (๔) ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐

^๘ ข้อ ๔ (๕) ของกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐

(๕.๓) ต้องตั้งอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีพื้นที่เพียงพอที่จะผลิตสุรา โดยไม่ก่อให้เกิดอันตราย เหตุเดือดร้อนรำคาญ หรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น

(๕.๔) กรณีใช้ผลิตสุรากลั่น ต้องตั้งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเมตร และต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมตามมาตราฐานที่กรมควบคุมมลพิษกำหนด

๒.๓ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสุราและการใช้วัตถุดิบ

อธิบดีกรมสรรพสามิตอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ออกประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุราออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสุราและการใช้วัตถุดิบไว้ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราแช่ชุมชน ต้องผลิตสุราแช่ชุมชนโดยนำวัตถุดิบ ซึ่งเป็นผลไม้ หรือน้ำผลไม้ หรือผลผลิตทางการเกษตรใด ๆ ไปหมักกับเชื้อสุรา โดยจะมีการผสมกับ สุรากลั่นด้วยหรือไม่ก็ได้ โดยให้แจ้งชนิดและสัดส่วนวัตถุดิบที่เป็นสาระสำคัญที่ใช้ผลิตสุราแช่ชุมชน ให้สรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมตั้งอยู่ทราบด้วย^๙

(๒) ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรากลั่นชุมชน ต้องผลิตสุราขาว โดยนำวัตถุดิบจำพวกข้าว หรือแป้ง หรือน้ำผลไม้หรือน้ำผลไม้ หรือผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ไปหมักกับเชื้อสุรา เพื่อให้ เกิดมีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ จากนั้นนำไปต้มกลั่นโดยใช้เครื่องต้มกลั่นสุราที่ติดตั้งในโรงอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาต ปรงแต่งด้วยน้ำ โดยให้แจ้งชนิดและสัดส่วนวัตถุดิบที่เป็นสาระสำคัญ ที่ใช้ผลิตสุรากลั่นชุมชน ให้สรรพสามิตพื้นที่แห่งท้องที่ที่โรงอุตสาหกรรมตั้งอยู่ทราบด้วย^{๑๐}

(๓) ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์ ไวน์ สปาร์กลิ่งไวน์ สุราแช่ผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง สุราแช่อื่น นอกจากสุราแช่ชุมชน และผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรากลั่นชนิดเอทานอล สุราสามทับ สุราขาวนอกจากสุรากลั่นชุมชน สุราผสม สุราปรุงพิเศษ สุราพิเศษ ต้องเสนอกรรมวิธี การผลิตสุรา และแจ้งชนิดและสัดส่วนวัตถุดิบที่เป็นสาระสำคัญที่ใช้ผลิตสุรา ให้อธิบดีพิจารณาอนุญาต ก่อนผลิตสุรา หรือก่อนการเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีการผลิตสุราหรือเปลี่ยนแปลงชนิดของวัตถุดิบ ทั้งนี้ กรรมวิธีการผลิตสุราดังกล่าวนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุรา ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม^{๑๑}

๒.๔ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้ฉลากและภาชนะบรรจุสุราเพื่อขายในราชอาณาจักร

อธิบดีกรมสรรพสามิตอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ออกประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุรา ออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต

^๙ ข้อ ๒.๑ ของประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุราออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๑๐} ข้อ ๒.๒ ของประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุราออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๑๑} ข้อ ๒.๓ ของประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุราออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้ฉลากและ
ภาชนะบรรจุสุราเพื่อขายในราชอาณาจักรไว้ ดังนี้^{๑๒}

(๑) ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราแจ้งชนิดกับขนาดความจุของภาชนะและ
ส่งตัวอย่างภาชนะที่จะใช้บรรจุสุราตัวอย่างละ ๑ ชนิดหรือขนาด ให้อธิบดีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน
จึงจะนำไปใช้ได้ ภาชนะบรรจุสุราต้องมีความเหมาะสม สะอาด ปิดให้สนิท และไม่ทำปฏิกิริยากับ สุรา
ที่บรรจุในนั้น และในกรณีที่เป็นสุราชนิดที่ต้องเสียภาษีโดยการใส่แสดมภ์สรรพสามิต ภาชนะที่ใช้ จะต้อง
สามารถปิดแสดมภ์สรรพสามิตตามวิธีการที่กำหนดได้ ภาชนะบรรจุสุราตามวรรคหนึ่ง ให้มีขนาดภาชนะ
บรรจุไม่ต่ำกว่า ๐.๑๓๕ ลิตร เว้นแต่สุรากลั่นชนิดสุรากลั่น ให้มีขนาดภาชนะบรรจุ ๐.๓๓๐ ลิตร หรือ
๐.๖๒๕ ลิตรขึ้นไป

(๒) ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราส่งตัวอย่างฉลากและเครื่องหมายต่าง ๆ ที่จะใช้ปิด
ภาชนะบรรจุสุรา ตัวอย่างละ ๕ แผ่น ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อน
จึงจะนำไปใช้ได้ โดยฉลากดังกล่าวต้องมีข้อความอย่างน้อย ดังต่อไปนี้ ชื่อสุรา ชนิดสุรา แรเงแอลกอฮอล์
เป็นดีกรี หรือร้อยละโดยปริมาตร ปริมาตรสุทธิ วันเดือนปีที่ผลิตสุรา ค่าเดือนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
กำหนด ชื่อผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรา ที่ตั้งของโรงอุตสาหกรรมสุรา กรณีเป็นสุราแช่ชุมชนหรือสุรากลั่น
ชุมชนต้องระบุส่วนประกอบหลัก หรือวัตถุดิบที่เป็นสาระสำคัญใช้ผลิตสุรานั้นด้วย กรณีเป็นสุรากลั่น ให้มี
ข้อความภาษาไทยว่า “สุรากลั่น” และกรณี สุรากลั่นชุมชน ให้มีข้อความภาษาไทยว่า “สุรากลั่นชุมชน”
และกรณีเป็นสุราแช่ชนิดสุราแช่ผลไม้ที่มีส่วนผสมขององุ่นหรือไวน์องุ่นอื่น ๆ นอกจากที่มีแรงแอลกอฮอล์
ไม่เกิน ๗ ดีกรีและมีขนาดบรรจุไม่เกิน ๐.๓๓๐ ลิตร ให้ระบุข้อความ “สุราแช่ชนิดสุราผลไม้” ขนาดความ
สูงไม่น้อยกว่า ๔ มิลลิเมตร อยู่บนฉลากที่มีชื่อสุรา ทั้งนี้ ข้อความดังกล่าวต้องพิมพ์อย่างชัดเจน โดยใช้
ตัวอักษรภาษาไทยและหรือ ภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นที่อธิบดีอนุญาต และชื่อสุราต้องไม่ซ้ำกับชื่อสุรา
ของผู้ได้รับใบอนุญาตผลิต สุรารายอื่นที่ได้รับอนุญาตให้ใช้อยู่แล้ว เว้นแต่กรณีได้รับความยินยอมจาก
ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรารายนั้น ๆ

(๓) กรณีฉลากปิดภาชนะบรรจุสุราแช่ชนิดสุราแช่ผลไม้ที่มีส่วนผสมขององุ่นหรือ
ไวน์องุ่นอื่น ๆ นอกจากที่มีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน ๗ ดีกรี และมีขนาดบรรจุไม่เกิน ๐.๓๓๐ ลิตร และต้องมี
ข้อความตามข้อ ๓.๒ แล้ว ต้องไม่ใช้ข้อความ รูปภาพ หรือเครื่องหมายใด ๆ ที่อาจทำให้ ผู้บริโภคเข้าใจ
คลาดเคลื่อนสุราแช่ดังกล่าว เป็นไวน์หรือสปาร์กลิงไวน์ที่ทำจากองุ่น ดังนี้ ข้อความว่า “Wine” หรือ
“ไวน์” เว้นแต่กรณีที่ใช้ข้อความว่า “Fruit Wine” หรือ “ไวน์ผลไม้” หรือ “ไวน์ (ระบุชนิดผลไม้ที่มีใช้
องุ่น)” รูปภาพองุ่น เว้นแต่กรณีแสดงรูปภาพองุ่นพร้อมกับรูปภาพของผลไม้อื่น ที่ใช้เป็นวัตถุดิบขนาด
เท่ากันและอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน ข้อความชนิดหรือพันธุ์ขององุ่น เว้นแต่กรณีที่มีข้อความชนิดหรือพันธุ์ของ
องุ่นพร้อมกับมีข้อความผลไม้อื่นที่ใช้เป็นวัตถุดิบด้วยตัวอักษรขนาดเท่ากันและอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน และ
ข้อความหรือรูปภาพแหล่งกำเนิดขององุ่น เว้นแต่กรณีที่มีข้อความ แหล่งกำเนิดขององุ่นพร้อมกับข้อความ
ว่ามีส่วนผสมของผลไม้อื่นที่ใช้เป็นวัตถุดิบด้วยตัวอักษรขนาดเท่ากันและอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน

๒.๕ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของสุราที่ผลิตได้

อธิบดีกรมสรรพสามิตอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ออกประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ

^{๑๒} ข้อ ๓ ของประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุรารอก
จากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

และเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุราออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของสุรา ที่ผลิตได้ ดังนี้^{๑๓}

(๑) ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราแช่ชุมชน ต้องผลิตสุราแช่ชุมชนที่มีแรงแอลกอฮอล์ ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี หรือในกรณีที่น่าสุราแช่ที่ผลิตได้ไปผสมกับสุรากลั่นแล้วจะต้องมีแรงแอลกอฮอล์ ไม่เกิน ๑๕ ดีกรี

(๒) สุราขาวที่ผลิตเพื่อขายในราชอาณาจักรต้องมีแรงแอลกอฮอล์ ๒๘ ดีกรี ๓๐ ดีกรี ๓๕ ดีกรี และ ๔๐ ดีกรี เว้นแต่กรณีสุราขาวที่มีใช้สุรากลั่นชุมชนที่ผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสุรา หรือสินค้า

(๓) ผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราทุกชนิด ต้องผลิตสุราที่มีคุณสมบัติเป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนดท้ายประกาศนี้ เว้นแต่เอทานอลและสุราสามทับให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

๓. หลักนิติธรรม

ประเทศไทยเป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง ประเทศรัฐธรรมนูญไทยจัดทำขึ้นตามลัทธิรัฐธรรมนูญนิยมซึ่งมุ่งจำกัดอำนาจของผู้ปกครอง (ผู้ใช้อำนาจรัฐ) เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกปกครอง (ประชาชน) รัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้น ตามลัทธิรัฐธรรมนูญนิยมนี้วางอยู่บนพื้นฐานของหลักการสำคัญสองประการ คือ “หลักการปกครองโดยกฎหมาย” ที่มักจะเรียกกันว่า “หลักนิติธรรม” หรือ “หลักนิติรัฐ” ประการหนึ่ง กับ “หลักการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย” อีกประการหนึ่ง ทั้งนี้ หากกล่าวเฉพาะหลักนิติธรรม (หลักนิติรัฐ หรือหลักการ ปกครองโดยกฎหมาย) แล้ว หลักนิติธรรมเช่นนี้ได้รับการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติว่า “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กร อิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้อง ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

หลักนิติธรรมเป็นผลิตผลของ “ลัทธิปัจเจกชนนิยม” หรือ “ปัจเจกบุคคลนิยม” ที่มี แนวคิดว่า มนุษย์แต่ละคนเกิดมาอย่างมีศักดิ์ศรี และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมนุษย์แต่ละคนมา แต่กำเนิดนั้นย่อมแสดงออกโดยการที่ปัจเจกบุคคลสามารถแสดงเจตจำนงกำหนดวิถีชีวิตของตนได้อย่างเสรี^{๑๔} ทั้งนี้ การที่ปัจเจกบุคคลจะมีความสามารถเช่นนี้ได้ บุคคลแต่ละคนก็จะต้องมีแดนแห่งเสรีภาพ ที่จะคิดหรือกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระ^{๑๕} ปลอดภัยจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้อื่น โดยเฉพาะ

^{๑๓} ข้อ ๖ ของประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุราออก จากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกรมสรรพสามิต (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ และประกาศกรมสรรพสามิต (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

^{๑๔} วรเจตน์ ภาคีรัตน์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง: หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๙), น. ๑.

^{๑๕} วรพจน์ วิศรุต พิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๓), น. ๑๓.

อย่างยิ่ง ปลอดภัยจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้ใช้อำนาจรัฐหรือผู้ปกครอง รัฐหรือสังคมการเมืองดำรงอยู่เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ มิใช่มนุษย์ดำรงอยู่เพื่อรัฐ รัฐจึงไม่อาจลดฐานะของมนุษย์ลงให้เป็นเพียงเครื่องมือที่รัฐจะใช้ทำอะไรก็ได้เพื่อความอยู่รอดของรัฐ รัฐมิได้มีคุณค่าในตัวเอง แต่จะมีคุณค่าขึ้นมา ก็ต่อเมื่อได้เคารพและปกป้องรักษา ตลอดจนส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลที่เป็นประชาชนเท่านั้น^{๑๖} อย่างไรก็ตาม ในเนื้อหาสาระของหลักนิติธรรมที่มีพัฒนาการในทางประวัติศาสตร์ อาจแตกต่างกันออกไปบ้างในรายละเอียดตามความเห็นของนักนิติศาสตร์ แต่ก็มี ความชัดเจนว่าเป็นหลักการปกครองโดยกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โดยเป็นธรรมทั้งต่อเอกชนแต่ละคน อันเป็นสมาชิกของรัฐ และเป็นธรรมต่อประโยชน์สาธารณะซึ่งเป็นประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน รัฐมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ทั้งสองด้าน ในกรณีที่ประโยชน์ทั้งสองขัดแย้งกัน ก็ต้องคุ้มครองให้เกิดดุลยภาพที่เป็นธรรม^{๑๗} องค์ประกอบสำคัญของหลักนิติธรรมนั้นต่าง ๆ กันไม่ได้อธิบายความแตกต่างกันมากนัก โดยอาจกล่าวได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของหลักนิติธรรม คือ ความคาดหวังได้ของการกระทำของรัฐ ความชัดเจนของกฎหมาย ความมั่นคงของกฎหมาย ความเป็นกฎหมายทั่วไปของกฎหมาย ความเป็นอิสระของศาล การเคารพในหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ ตลอดจนความสะดวกในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม^{๑๘} การให้รายละเอียดของหลักนิติธรรมแม้ยังเห็นไม่ตรงกันบ้าง แต่ก็อาจจำแนกสาระสำคัญของหลักนิติธรรมออกได้ดังนี้^{๑๙}

(๑) องค์การของรัฐทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็้องค์กรผู้ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร หรือทางตุลาการ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรืออยู่ภายใต้กฎหมายทั้งสิ้น

(๒) มีการแบ่งแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร และทางตุลาการออกจากกัน โดยให้แต่ละองค์กรทำหน้าที่ของตนอย่างอิสระ

(๓) การมีกฎหมายที่ดี คือ กฎหมายต้องมีความชัดเจน เพื่อให้บุคคลเข้าใจความหมายได้ง่าย และสามารถปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือสามารถใช้กฎหมายได้ถูกต้อง และกฎหมายต้องมีความมั่นคงแน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงกฎหมายบ่อยเกินไปจนก่อให้เกิดความสับสนและความไม่มั่นคงแห่งสิทธิ

(๔) หลักการทำการทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย

(๕) หลักความรับผิดชอบของรัฐซึ่งต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจของรัฐ

(๖) หลักการคุ้มครองสิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ

(๗) หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดหลักกฎหมายสำคัญที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลหลายประการ หลักกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วน (หลักความพอสมควรแก่เหตุ)

^{๑๖} วรพจน์ วิศุทธิ์พิชญ์, ศาลปกครองกับการดำรงหลักนิติธรรม, *วารสารวิชาการศาลปกครอง*, ปีที่ ๒๑, ฉบับที่ ๑, น. ๑๐๙ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๔).

^{๑๗} ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, “หลักนิติธรรม (Rule of Law),” ใน *หนังสือรวมบทความทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๙๐ ปี ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์*, จัดพิมพ์โดยคณะกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือวิชาการ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), น. ๓๕.

^{๑๘} วรเจตน์ ภาคีรัตน์, *หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม*, *วารสารจลนิติ*, ปีที่ ๙, ฉบับที่ ๑, น. ๖๒ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕).

^{๑๙} ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ ๑๖*, น. ๓๕-๓๘.

จากสาระสำคัญของหลักนิติธรรมข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีสาระสำคัญหรือหลักกฎหมายที่สำคัญบางประการภายใต้หลักนิติธรรมอันถือเป็นข้อจำกัดหรือควบคุมการใช้อำนาจทางปกครองของหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

(๑) หลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย

หลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย มีความหมายว่า ฝ่ายปกครองจะกระทำการใด ๆ ที่มีผลเป็นการจำกัดหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจ และจะต้องกระทำการดังกล่าวภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ หากฝ่ายปกครองออกกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือกระทำการอื่นใดที่มีผลเป็นการจำกัดหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลโดยไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจไว้เลยก็ดี กระทำการดังกล่าวโดยมีกฎหมายให้อำนาจไว้ แต่เกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดหรือขัดต่อกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ดี ต้องถือว่ากฎ คำสั่งทางปกครอง หรือการกระทำนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย^{๒๐}

(๒) หลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย

การตรากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในทางกฎหมาย จะต้องมีความที่ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้บุคคลเข้าใจความหมายได้โดยง่ายและคาดเห็นผลทางกฎหมายล่วงหน้าเกี่ยวกับการกระทำของตน จนสามารถอาศัยกฎเกณฑ์ทางกฎหมายและการใช้อำนาจตามกฎหมายเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจกำหนดวิถีชีวิตของตนเองได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับกฎหมาย กล่าวคือ กฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่มีผลเป็นการทั่วไปจะต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจนและแน่นอนเพียงพอที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลทั่วไปทราบได้ว่ารัฐเรียกร้องอะไรจากตนบ้าง^{๒๑} เนื้อหาของกฎหมายที่ชัดเจนแน่นอนนั้นจะทำให้บุคคลสามารถที่จะกำหนดการกระทำของตนให้เป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายและทำให้แน่ใจได้ว่าการกระทำของตนจะไม่เป็นการละเมิดบทบัญญัติของกฎหมายและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายต่าง ๆ^{๒๒} แต่ปัญหาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ทางกฎหมายจะต้องมีเนื้อหาที่มีความชัดเจนแน่นอนเพียงใดนั้น ไม่อาจวางหลักเกณฑ์ได้เป็นการทั่วไป เพราะระดับความชัดเจนแน่นอนย่อมขึ้นอยู่กับความหมายและผลกระทบของกฎเกณฑ์ดังกล่าวที่มีต่อบุคคลและความเป็นไปได้ของเรื่องนั้น ๆ ว่าจะสามารถบัญญัติเป็นถ้อยคำทางกฎหมายให้เกิดความชัดเจนได้มากน้อยเพียงใด แต่อาจกล่าวเป็นหลักทั่วไปได้ว่า หากเป็นกรณีที่มีการดำเนินมาตรการของรัฐอาจเข้าไปกระทบถึงสิทธิของบุคคล กรณีที่ย่อมจะต้องบัญญัติถ้อยคำของกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ทางกฎหมายให้ชัดเจนมากกว่ากรณีที่มีการดำเนินมาตรการของรัฐมีลักษณะเป็นการให้ประโยชน์แก่บุคคล^{๒๓}

(๓) หลักความเสมอภาค^{๒๔}

หลักความเสมอภาคเป็นหลักกฎหมายที่รับรองสิทธิของบุคคลที่จะเรียกองค์กรต่าง ๆ ของรัฐปฏิบัติต่อตนเท่าเทียมกันกับที่ปฏิบัติต่อผู้อื่น ตามหลักกฎหมายนี้ องค์กรต่าง ๆ ของรัฐ ต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่าง

^{๒๐} วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานบางประการของกฎหมายปกครอง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๖๒), น. ๓๗.

^{๒๑} บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙), น. ๓๓๘-๓๓๙.

^{๒๒} บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพ มหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๒), น. ๒๖.

^{๒๓} บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ ๒๐*, น. ๓๓๙.

^{๒๔} วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ ๑๙*, น. ๕๒-๕๔.

กันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคน การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญแตกต่างกันก็ตี การปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกันก็ตี เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล และย่อมเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคทั้งสิ้น ด้วยเหตุเช่นนี้ จะเห็นได้ว่าหลักความเสมอภาคไม่ได้บังคับให้องค์กรต่าง ๆ ของรัฐต้องปฏิบัติต่อบุคคลทุกคนอย่างเดียวกัน แต่ตรงกันข้ามกลับบังคับให้ต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามแต่ลักษณะเฉพาะของแต่ละคน เฉพาะต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญเท่านั้นที่องค์กรต่าง ๆ ของรัฐจะต้องปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างเดียวกัน ดังนั้น ในทางปฏิบัติจึงต้องมีการแบ่งแยกบุคคลออกเป็นประเภท ๆ เช่น ผู้เยาว์ บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ข้าราชการ ทนายความ วิศวกร เกษตรกร ฯลฯ แล้วปฏิบัติต่อบุคคลที่อยู่ในประเภทเดียวกันอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลต่างประเภทกันแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการแบ่งแยกบุคคลออกเป็นประเภทแล้วปฏิบัติต่อบุคคลแต่ละประเภทแตกต่างกันจะกระทำได้และในบางกรณีก็เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องกระทำก็ตาม แต่การกระทำเช่นนี้ก็จะต้องมีเหตุผลที่หนักแน่นควรค่าแก่การรับฟังด้วย การแบ่งแยกบุคคลออกเป็นประเภทแล้วปฏิบัติต่อบุคคลแต่ละประเภทแตกต่างกันออกไปโดยปราศจากเหตุผลอันวิญญูชนจะพึงรับฟังได้ ถือว่าเป็น “ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ” การแบ่งแยกบุคคลออกเป็นประเภท ๆ โดยคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ แล้วปฏิบัติต่อบุคคลต่างประเภทกันแตกต่างกันออกไปจะชอบด้วยเหตุผลอันควรค่าแก่การรับฟัง อันไม่ถือเป็น “ การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ” ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ประการที่หนึ่ง การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในกรณีนั้นมีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชอบธรรม กล่าวคือ มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์เพื่อรักษาหรือก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์สาธารณะดังกล่าวเป็นประโยชน์สาธารณะที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประสงค์จะให้ความคุ้มครองหรือจะให้เกิดขึ้น ประการที่สอง การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในกรณีนั้นเป็นมาตรการที่สามารถดำเนินการให้บรรลุความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชอบธรรมนั้น และประการที่สาม การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในกรณีนั้นเป็นมาตรการที่จำเป็นแก่การดำเนินการให้บรรลุความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชอบธรรมนั้น การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในกรณีใดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขประการใดประการหนึ่งดังกล่าว ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล อันขัดแย้งกับหลักความเสมอภาค

(๔) หลักความได้สัดส่วน^{๒๕}

หลักความได้สัดส่วน (หรือหลักความพอสมควรแก่เหตุ) เป็นหลักที่บังคับให้ผู้ใช้อำนาจรัฐใช้อำนาจรัฐจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้อยู่ภายใต้อำนาจอย่างพอเหมาะพอประมาณ หลักกฎหมายนี้เรียกร้องให้ผู้ใช้อำนาจรัฐใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำรงรักษาหรือส่งเสริมให้เกิดประโยชน์สาธารณะเท่านั้น โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักการย่อย ๆ ๓ ประการดังนี้

- หลักความสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้บังคับว่า ในบรรดามาตรการต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเปิดช่องให้ออกมาใช้บังคับแก่บุคคลในกรณีใดกรณีหนึ่งได้นั้น ผู้ใช้อำนาจรัฐต้องใช้พิจารณาเลือกออกมาตรการที่สามารถดำเนินการให้วัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ซึ่งได้แก่การคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะสำเร็จลุล่วงไปได้เท่านั้น มาตรการใดก็ตามที่ไม่สามารถดำเนินการให้วัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายปรากฏเป็นจริงขึ้นมาได้เลย ย่อมเป็นมาตรการที่ขัดต่อหลักการนี้

^{๒๕} เพิ่งอ้าง, น. ๔๙-๕๐.

- หลักความจำเป็น หลักการนี้หมายความว่าในบรรดามาตรการหลาย ๆ มาตรการที่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายได้ แต่ทว่ามาตรการเหล่านั้นแต่ละมาตรการมีผลเป็นการจำกัดหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลมากน้อยแตกต่างกัน ผู้ใช้อำนาจต้องตัดสินใจเลือกออกมาตรการที่มีความรุนแรงน้อยที่สุด ผู้ใช้อำนาจรัฐจึงมีอำนาจจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลได้เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเท่านั้น การจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็นแก่การดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเป็นสิ่งที่ไม่ชอบธรรม

- หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หลักการนี้เรียกร้องให้เกิดดุลยภาพขึ้นระหว่างความเสียหายอันจะเกิดขึ้นแก่บุคคลและหรือแก่สังคมโดยรวมกับประโยชน์อันมหาชนจะพึงได้รับจากการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการใดมาตรการหนึ่งที่ผู้ใช้อำนาจรัฐออกมาใช้บังคับ ดังนั้น ผู้ใช้อำนาจรัฐต้องทำการชั่งผลดีผลเสียของมาตรการแต่ละมาตรการที่ตนตั้งใจจะออกมาใช้บังคับแก่บุคคล มาตรการใดก็ตามที่เห็นได้ชัดว่าหากได้ลงมือบังคับการให้เป็นไปตามนั้นแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนน้อยมาก ไม่คุ้มกับความเสียหายที่จะก่อให้เกิดขึ้นแก่บุคคลและหรือแก่สังคมโดยรวม ผู้ใช้อำนาจรัฐต้องห้ามมิให้ออกมาตรการนั้นมาใช้บังคับ ถึงแม้ว่ามาตรการนั้นจะสำเร็จประโยชน์และจำเป็นแก่การดำเนินการให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายก็ตาม

๔. หลักนิติธรรมกับการกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม

เมื่อพิจารณาจากสาระสำคัญหรือหลักกฎหมายที่สำคัญบางประการภายใต้หลักนิติธรรมที่ถือเป็นเกณฑ์ในการควบคุมการใช้อำนาจทางปกครองของหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังและกรมสรรพสามิตใช้ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่า การควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ดังนี้

๔.๑ การกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย

ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้กำหนดมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคสอง ออกกฎกระทรวงเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม และอธิบดีกรมสรรพสามิตได้กำหนดมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ออกประกาศของอธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นเครื่องมือในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม และการใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและอธิบดีกรมสรรพสามิตนั้นก็อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการควบคุมการผลิตสุราเนื่องจากสุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนได้ ดังนั้น การควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม

ดังกล่าวนี้จึงสอดคล้องกับหลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมายที่เป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรม

๔.๒ การกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักความชัดเจน แน่นอนของกฎหมาย

ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา ทั้งกรณีสุราแช่ กรณีสุรากลั่น ชนิดสุราขาว สุราผสม สุราปรุงพิเศษ และสุราพิเศษ และสุราแช่ที่ไม่ใช่สุราแช่ชนิดเบียร์หรือสุรากลั่นใน ชุมชนไว้ และกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับโรงอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุรา ไม่ว่าจะเป็น โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุราแช่ชนิดเบียร์ โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุรากลั่นชนิดสุราพิเศษ ประเภทวิสกี้ บรัันดี และยีน โรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุรากลั่นชนิดอื่น และโรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุราแช่ที่ไม่ใช่สุรา แช่ชนิดเบียร์และสุรากลั่นในชุมชน ซึ่งคุณสมบัติตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนกำหนด ขึ้นโดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนแน่นอน นอกจากนี้ ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบ อุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังกล่าว อธิบดีกรมสรรพสามิตได้ออก ประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุรา ออกจาก โรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสุรา การใช้วัตถุดิบ การใช้ฉลากและภาชนะบรรจุ สุราเพื่อขายในราชอาณาจักร และคุณสมบัติของสุราที่ผลิตได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข รวมถึง คุณสมบัติของสุราที่ผลิตได้ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่กำหนดขึ้นโดยใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนแน่นอนเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ การกำหนดกฎหมายต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจนแน่นอนดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้าใจ ความหมายได้โดยง่ายและคาดเห็นล่วงหน้าได้ว่าตนเองมีคุณสมบัติและโรงอุตสาหกรรมของตนเองอยู่ใน หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ขอรับใบอนุญาตผลิตสุราในแต่ละประเภทได้หรือไม่ และหากได้รับใบอนุญาตผลิต สุราประเภทใดประเภทหนึ่งและชนิดใดชนิดหนึ่งแล้ว ก็ย่อมเข้าใจความหมายได้โดยง่ายและคาดเห็น ล่วงหน้าได้ว่าตนเองจะดำรงคุณสมบัติเช่นนั้นไว้ได้ ตลอดจนยังผลให้สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขเกี่ยวกับโรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุราได้เพื่อมิให้ขาดคุณสมบัติและเพื่อมิให้ปฏิบัติผิดไปจาก หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับโรงอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสุรา รวมถึงมิให้ปฏิบัติผิดไปจากหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสุรา การใช้วัตถุดิบ การใช้ฉลากและภาชนะบรรจุสุราเพื่อขาย ในราชอาณาจักร และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของสุราที่ผลิตได้ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การใช้มาตรการ ทางกฎหมายในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีความสอดคล้องกับหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมายที่เป็นหลักการ สำคัญของหลักนิติธรรม

๔.๓ การกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักความเสมอภาค

ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นกรณีที่จะต้องมีการกำหนดบุคคลออกเป็นประเภท โดยแบ่งออกเป็น ประเภทใหญ่ ๆ คือ บุคคลที่มีคุณสมบัติอันควรกำหนดให้เป็นผู้มีคุณสมบัติที่มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิต สุรา และบุคคลที่ไม่ควรกำหนดให้เป็นผู้มีคุณสมบัติที่มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรา ดังที่จะเห็นได้ว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดคุณสมบัติ

ของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราไว้ โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้บุคคลใด ๆ ก็มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราได้ การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราดังกล่าว มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุร่าเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็นความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์เพื่อรักษาหรือก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะอันเป็นเหตุผลที่กำหนดให้สินค้าสุร่าเป็นสินค้าที่ต้องมีการควบคุมกำกับดูแลภายใต้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ และการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราดังกล่าว ก็เป็นมาตรการที่สามารถดำเนินการให้บรรลุความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุร่าเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนได้ อีกทั้งการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรานั้นก็เป็นมาตรการที่จำเป็นแก่การดำเนินการให้บรรลุความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุร่าเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ด้วยเหตุนี้ จะเห็นได้ว่าการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุรามีได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม แต่เป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราโดยมีเหตุผลที่ควรค่าแก่การรับฟัง จึงถือเป็นการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ส่วนกรณีที่บุคคลใดเป็นผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุราแต่ละประเภทได้แล้ว กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แบ่งแยกหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับโรงอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุร่าตามลักษณะเฉพาะและความเหมาะสมของโรงอุตสาหกรรมตามประเภทของสุร่าที่จะผลิต ซึ่งโรงอุตสาหกรรมสุร่าที่ผลิตสุร่าประเภทเดียวกัน จะมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะต้องปฏิบัติอย่างเดียวกัน จึงสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคเช่นกัน นอกจากนี้ ตามประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุร่าและการนำสุร่าออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อธิบดีกรมสรรพสามิตก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสุร่า การใช้วัตถุดิบ การใช้ฉลากและภาชนะบรรจุสุร่าเพื่อขายในราชอาณาจักร และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของสุร่าที่ผลิตได้ โดยแบ่งแยกหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขต่าง ๆ ตลอดจนคุณสมบัติของสุร่าที่ผลิตได้ ตามลักษณะเฉพาะและความเหมาะสมของการผลิตสุร่าแต่ละประเภทและแต่ละชนิด ซึ่งการผลิตสุร่าประเภทและชนิดเดียวกัน จะมีหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนคุณสมบัติของสุร่าที่ผลิตได้อย่างเดียวกัน จึงสอดคล้องกับหลักความเสมอภาค ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุร่าของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีความสอดคล้องกับหลักความเสมอภาคที่เป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรม

๔.๔ การกำกับดูแลการผลิตสุร่าของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภายใต้หลักความได้สัดส่วน

ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุร่าของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุร่า พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตให้ผลิตสุร่าและหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับ

โรงอุตสาหกรรมที่จะตั้งเพื่อใช้ผลิตสุรา และการที่อธิบดีกรมสรรพสามิตออกประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการผลิตสุราและการนำสุรา ออกจากโรงอุตสาหกรรมเพื่อตรวจวิเคราะห์ ในขั้นตอนการผลิต ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรรมวิธีการผลิตสุรา การใช้วัตถุดิบ การใช้ฉลากและภาชนะบรรจุสุราเพื่อขาย ในราชอาณาจักร และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของสุราที่ผลิตได้ โดยแบ่งแยกหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขต่าง ๆ ตลอดจนคุณสมบัติของสุราที่ผลิตได้ นั้น เป็นการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการกำกับ ดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่สามารถ ทำให้บรรลุความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรม ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็นไปตามหลักความสัมฤทธิ์ผลที่เป็นหลักการย่อยของหลักความได้สัดส่วน นอกจากนี้ การกำหนด มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามกฎกระทรวงและประกาศกรมสรรพสามิตดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังและอธิบดีกรมสรรพสามิตได้เลือกใช้มาตรการที่รุนแรงน้อยที่สุดที่จะทำให้บรรลุความ มุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่จะควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมให้เป็นไปอย่าง เหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็นไปตามหลัก ความจำเป็นที่เป็นหลักการย่อยของหลักความได้สัดส่วน นอกจากนี้ การกำหนดมาตรการทางกฎหมาย ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและอธิบดีกรมสรรพสามิต ได้ซึ่งผลดีผลเสียของมาตรการ แต่ละมาตรการที่ออกมาใช้บังคับแล้วและเห็นได้ว่ามาตรการที่ออกมาใช้บังคับนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะมากกว่าความเสียหายที่จะเกิดแก่บุคคลและสังคมโดยส่วนรวม จึงเป็นไปตามหลัก ความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบที่เป็นหลักการย่อยของหลักความได้สัดส่วน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการ ใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตาม พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีความสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนที่เป็นหลักการ สำคัญของหลักนิติธรรม

๕. บทสรุป

การควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่บนหลักการและเหตุผลที่สุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมและศีลธรรมอันดีของประชาชน กระทรวงการคลังและกรมสรรพสามิตได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุรา ให้เป็นไปตามหลักการและเหตุผลดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายและสอดคล้องกับหลักการกระทำทาง ปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย หลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย หลักความเสมอภาค และหลักความ ได้สัดส่วน ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญตามหลักนิติธรรมในฐานะกฎเกณฑ์ที่ควบคุมการใช้อำนาจตาม กฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบ

อุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ อยู่ภายใต้หลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อย่างไรก็ตาม มาตรการในทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น ก็เป็นสิ่งที่หน่วยงานของรัฐสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมตามสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ข้อสำคัญก็คือ การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องคงไว้ซึ่งการควบคุมกำกับดูแลการผลิตสุราของผู้ประกอบอุตสาหกรรมให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผลแก่การที่สุราเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

บรรณานุกรม

หนังสือ

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๒.

บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๙.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. ข้อความคิดและหลักการพื้นฐานบางประการของกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๖๒.

_____. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๓.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง: หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๙.

บทความ

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. “หลักนิติธรรม (Rule of Law).” ใน รวมบทความทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๙๐ ปี ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์. หน้า ๑๙-๓๘. จัดพิมพ์โดยคณะกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. “ศาลปกครองกับการดำรงหลักนิติธรรม.” วารสารวิชาการศาลปกครอง. ปีที่ ๒๑, ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๔): ๙๕-๑๓๗.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์, “หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม.” วารสารจลนिति. ปีที่ ๙, ฉบับที่ ๑ (มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕): ๔๙-๖๘.